

KAPOSI KRISZTINA
(ELTE BTK)

A *Comico-tragoedia* túlvilágképe:

A háromrétegű pokolképzet, a barokk halálkatalógus és a Nyéki Vörös Mátyás-i allúziók

Az ismeretlen szerzőtől származó, 1607 és 1646 közöttre datálható *Comico-tragoedia* a 17. század legnépszerűbb alkotásai közé tartozott. A négy felvonásból álló, „rész szerint víg, rész szerint szomorú história” három bibliai történet (1. a gazdag ember és a szegény Lázár: Lk, 16,19-31; 2. a lator katona: Mt 27.; 3. a kegyetlen tisztartó ApCsel 22,30 – 24,26) dramatizált változatát adja, amelyet az erények és bűnök megszemélyesített küzdelmének, a *Psychomachiának* az allegorikus kerete fog közre.

E középkori és reneszánsz-manierista motívumokat egyaránt magában foglaló barokk dráma egy rendkívül komplex, háromrétegű pokolképzetet jelenít meg: Az antik-mitológiai alvilág; a bibliai, zsidó-keresztény inferno, valamint a barokk népi pokolleírások szerveződnek itt szintézissé. A *Comico-tragoedia* túlvilágképe természetesen a 17. században kedvelt halálkatalógusokat sem mellőzi, ezáltal adva költőileg is súlyos nyomatókat a *memento mori* gondolatának. Ám az ismeretlen barokk szerző pokolvízióját mindezeket túl egyfelől a minden gyötrelmet magában egyesítő tűz motívuma valamint az apokalipszis történetéből merített elemek és figurák szimbolikája; másfelől a különböző irodalmi-kultúrtörténeti reminiscenciák – legfőképp Nyéki Vörös Mátyás *Dialógusának* és a *Tintinnabulumnak* az allúziói – teszik igazán teljessé.

Előadásomban a *Comico-tragoedia* e komplex túlvilágképét igyekszem bemutatni: Kísérletet teszek a háromrétegű pokolképzet felfejtésére, kitérek a mű barokk halálkatalógusának legfontosabb jellemzőire, majd rámutatok a legrepresentatívabb irodalmi allúziókra és párhuzamokra.